

Contractele pentru diferența în domeniul energiei – ajutorul de stat care accelerează tranziția verde

Printre domeniile în care România și-a asumat obligații în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) se numără și domeniul energiei. Conform PNRR, obiectivul reformei în energie este decarbonizarea, cu accent pe generarea de energie din surse regenerabile. Astfel, ca principal mecanism de sprijin pentru investițiile în producția de energie regenerabilă, Contractele pentru diferență, denumite în continuare CfD, garantează investitorilor în noi capacități de producție de energie electrică vânzarea energiei care va fi produsă la un preț fix până la 15 ani de la încheierea contractului.

Tehnologiile eligibile sunt tehnologiile de producere a energiei electrice care utilizează resurse eoliene onshore, resurse eoliene offshore, resurse solare fotovoltaice, resurse hidro, resurse nucleare, hidrogen și stocarea energiei. Cadrul general pentru implementarea și funcționarea CfD a fost aprobat prin Hotărârea de Guvern publicată în Monitorul Oficial al României, Nr. 333 din 10 aprilie 2024, Partea I (**HG 318/2024**).

Natura de ajutor de stat a mecanismului de sprijin. Articolul 107 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene statuează ca ajutorul de stat este, ca regulă, incompatibil cu piața internă, instituind deopotrivă o serie de excepții. Poate fi considerat compatibil ajutorul de stat destinat să faciliteze dezvoltarea anumitor activități dacă nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun. Prin urmare, statele membre pot acorda facilități în vederea creșterii eficienței energetice sau în vederea promovării producerii de energie din surse regenerabile, domenii direct legate de protecția mediului și de reducerea poluării industriale, cu titlu de ajutor de stat. Comisia Europeană, gardianul care asigură respectarea normelor unionale în materie de concurență, a aprobat acordarea de către România a unei scheme de ajutor în valoare de 3 miliarde de euro (15,22 miliarde lei) în sprijinul aplicării mecanismului CfD, fonduri asigurate din Fondul de Monitorizare¹.

Ajutorul de stat va fi acordat fie prin licitație, fie ad-hoc, atunci când datorită specificului tehnologiei nu se poate aplica un proces de selecție competitiv. Termenii și condițiile CfD ad-hoc sunt stabiliți prin negociere directă și sunt supuși obținerii deciziei de autorizare din partea Comisiei Europene. Prima licitație vizează capacitățile de producție a energiei solare (1000MW) și a energiei eoliene (1000MW). Toate procedurile se vor desfășura în perioada mai-august, cu semnarea contractelor prognozată pentru septembrie 2024.

HG 318/2024 prevede că, în cazul în care Ministerul Energiei identifică o neconformitate în ceea ce privește ajutorul de stat, acesta va întreprinde toate demersurile necesare pentru remedierea neconformității sau, în cazul în care acest lucru nu este posibil, pentru recuperarea ajutorului acordat, inclusiv a dobânzilor aferente.

Cum funcționează un CfD? Cele două părți într-un CfD sunt beneficiarul (care trebuie să îndeplinească condiția

de a fi persoana juridica înregistrata în scop fiscal în România) și contrapartea CfD, respectiv Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale „OPCOM” S.A. HG 318/2024 utilizează două noțiuni, prețul de referință și prețul de exercitare, care determină înșuși miza încheierii unui CfD – plata pentru diferență: (i) prețul de referință - prețul per megawatt-ora calculat de către ANRE în conformitate cu o formulă prestabilită și (ii) prețul de exercitare - prețul per megawatt-ora determinat fie prin licitație, fie prin negociere (în cazul CfD ad-hoc).

“Câștigătorul” în contract poate fi beneficiarul CfD atunci când prețul de referință este mai mic decât prețul de exercitare. În acest caz, contrapartea CfD îi va plăti beneficiarului o sumă de bani care constă în această diferență dintre cele două prețuri, înmulțită cu cantitatea de energie electrică măsurată și livrată de capacitatea de producere a energiei electrice CfD în Sistemul electroenergetic național și vândută pe piețele organizate. Simetric, dacă prețul de exercitare este mai mic decât prețul de referință, în baza aceleiași formule anterior menționate, beneficiarul CfD va datora plata pentru diferență contrapărții CfD.

Depășirea granițelor piețelor organizate. CfD încetează ca urmare a nerespectării interdicției de a vinde în afara piețelor organizate cantitățile produse de capacitățile care fac obiectul CfD. Într-o asemenea situație, beneficiarul CfD plătește orice sume care rezultă din această încetare conform prevederilor CfD și rambursează către contrapartea CfD orice plăți pentru diferență primite în anul respectiv care corespund unor astfel de cantități. Piața organizată este definită de legislația aplicabilă în domeniul energiei ca fiind un sistem multilateral care facilitează reunirea intereselor unor terțe parti în materie de cumpărare și de vânzare de produse energetice angro într-un mod care să aibă ca rezultat un contract.

Profitul excedentar și fondul de lichiditate. Contractul bilateral este definit ca fiind oricare contract bilateral care privește achiziția de energie electrică încheiat pe o piață organizată de energie electrică. În cazul în care un beneficiar CfD vinde producția de energie, în totalitate sau în parte, prin contracte bilaterale, profitul excedentar obținut din aceste contracte trebuie returnat contrapărții CfD conform următoarelor reguli:

□ dacă prețul contractului bilateral este mai mare decât prețul de referință, iar prețul de exercitare este mai mare decât prețul contractului bilateral, beneficiarul CfD returnează 50% din veniturile obținute în cadrul contractului bilateral, calculat ca produs între cantitățile de energie electrică vândute și diferența dintre prețul contractului bilateral și prețul de referință;

□ dacă prețul contractului bilateral este mai mare decât prețul de exercitare și prețul contractului bilateral este mai mare decât prețul de referință, iar prețul de exercitare este mai mare decât prețul de referință, beneficiarul CfD va returna:

i. 100% din veniturile obținute, calculate ca produs între cantitățile de energie electrică vândute și diferența dintre prețul de exercitare și prețul de referință;

ii. 50% din veniturile obținute, calculate ca produs între cantitățile de energie vândute și diferența dintre prețul contractului bilateral și prețul de exercitare;

□ dacă prețul contractului bilateral este mai mare decât prețul de exercitare și mai mare decât prețul de

referința, iar prețul de referință este mai mare decât prețul de exercitare, beneficiarul CfD returnează 50% din veniturile obținute, calculate ca produs între cantitățile de energie vândute și diferența dintre prețul contractului bilateral și prețul de referință.

Profitul astfel returnat va constitui parte din fondul de lichiditate CfD constituit pentru asigurarea resurselor financiare necesare implementării mecanismului de sprijin. Celelalte surse de finanțare ale acestui fond sunt (i) fondurile europene nerambursabile, (ii) plățile de diferență datorate de beneficiarul CfD contrapărții CfD și (iii) contribuțiile contrapărții CfD.

Concluzii. Acest act normativ reprezintă nu numai o aliniere la cadrul general existent în jurisdicțiile dezvoltate, permițând investitorilor strategici accesarea pieței interne pe coordonate familiare acestora, dar și un sprijin tuturor investitorilor din domeniul energetic, prin reglementarea componentei financiare a contractelor de vânzare a energiei, setând un cadru echilibrat de bonificare pentru aceștia. În ultima instanță, însă, reglementarea are o sferă mult mai largă de beneficiari – întreaga populație, accelerând tranziția verde. O producție sporită de energie din surse regenerabile facilitează concretizarea obiectivului decarbonizării, obiectiv fundamental în atingerea dezideratului sustenabilității. Modul în care va funcționa sistemul este descris detaliat în actul normativ, însă eficiența sa este o chestiune a carei măsură o va da doar timpul.

1. Un mecanism de finanțare instituit prin Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului.